

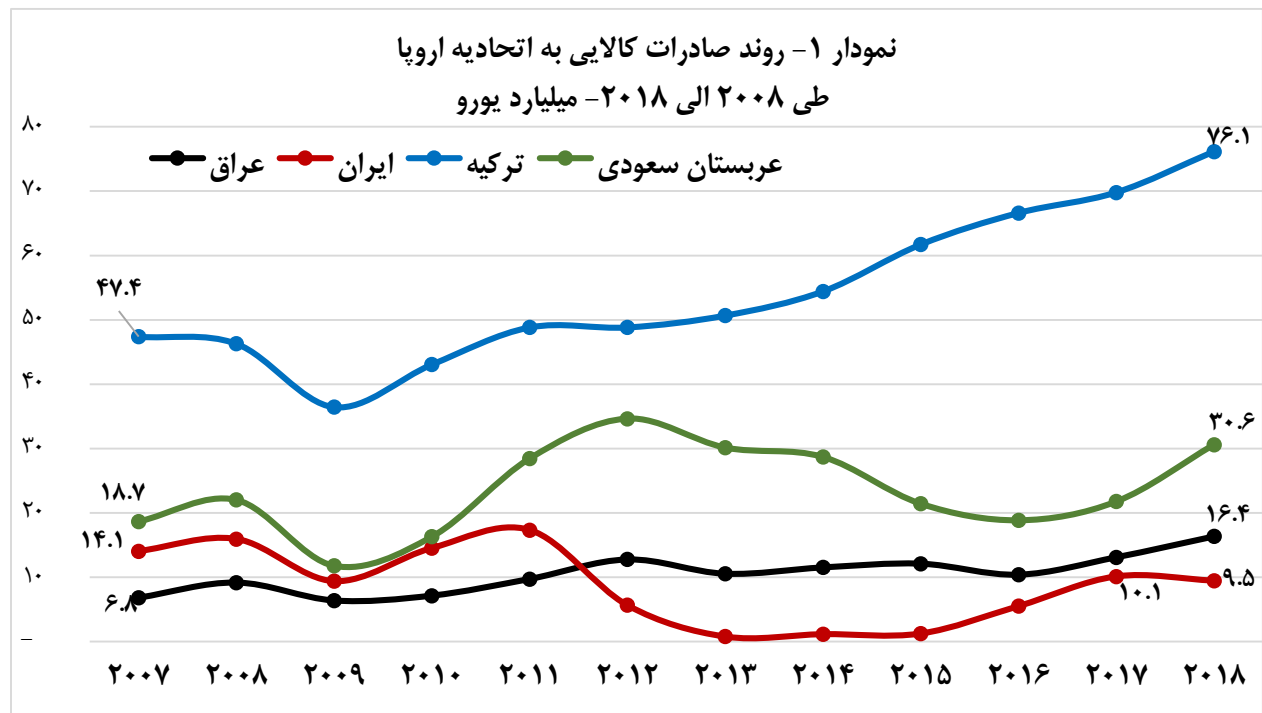
نفوذ رقبای ایران در بازار صادراتی اتحادیه اروپا

بر اساس آمارهای کمیسیون اروپا، ارزش صادرات کالایی ایران به اتحادیه در سال ۲۰۱۸، حدود ۹.۵ میلیارد یورو بوده که نسبت به سال ۲۰۱۷ تقریباً ۶ درصد کاهش یافته است. روند صادرات ایران به اتحادیه اروپا طی سال های ۲۰۰۷ تا ۲۰۱۸ نیز علیرغم نوساناتی که داشته، در مجموع با کاهش حدود ۵ میلیارد یورویی طی ۱۲ سال همراه بوده است (نمودار ۱).

در سال ۲۰۰۷، صادرات کالایی عراق به اتحادیه اروپا به لحاظ ارزشی کمتر از یک دوم صادرات ایران بوده؛ در حالی که اکنون صادراتش به اتحادیه اروپا بیش از ۱.۵ برابر صادرات ایران به اتحادیه اروپاست و در سال ۲۰۱۸، حدود ۱۶.۴ میلیارد یورو کالا به این منطقه صادر کرده است (نمودار ۱).

صادرات کالایی عربستان سعودی به اتحادیه اروپا که طی سال های متوالی روند نزولی را دنبال کرده بود، از سال ۲۰۱۶، روندش معکوس شده و به حدود ۳۱ میلیارد یورو در سال ۲۰۱۸ رسیده است (بیش از ۳ برابر صادرات کالایی ایران به اتحادیه اروپا).

بعد از بحران مالی جهانی، صادرات کالایی کشور ترکیه به اتحادیه اروپا شروع به افزایش کرد و طی یک دهه به روند صعودی خود ادامه داد. این کشور توانست طی دوازده سال صادرات کالایی خود را به اتحادیه اروپا حدود ۱.۶ برابر افزایش دهد و به رقم ۷۶ میلیارد یورو در سال ۲۰۱۸ برساند (نمودار ۱).

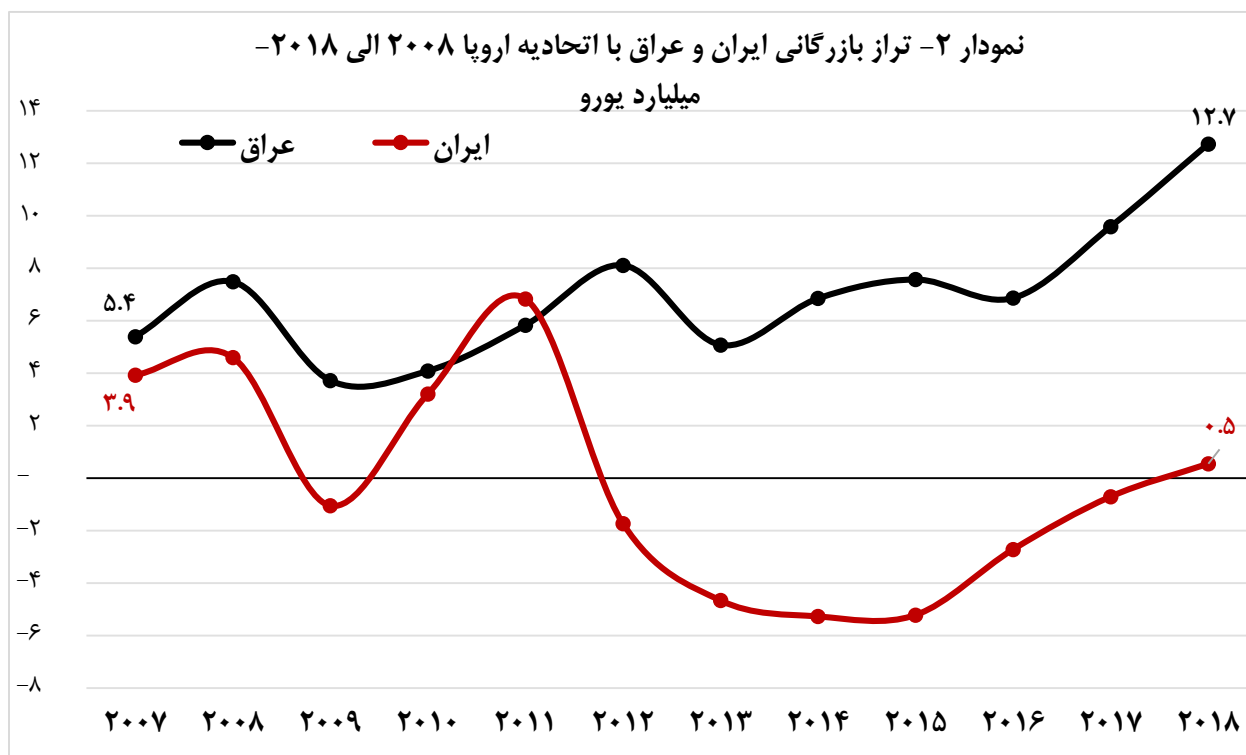
منبع داده‌ها: Eurostat

معاونت بررسی های اقتصادی

صادرات ۹,۵ میلیارد یورویی کالا از ایران به اتحادیه اروپا و واردات حدود ۹ میلیارد یورویی ایران از این منطقه، تراز بازرگانی ۰,۵ میلیارد یورویی ایران و اتحادیه اروپا را در سال ۲۰۱۸ رقم زده است. در حالی که، کشور عراق با ۱۶,۴ میلیارد یورو صادرات کالا به اتحادیه اروپا و ۳,۶ میلیارد یورو واردات کالا از این منطقه، در سال ۲۰۱۸ تراز بازرگانی ۱۲,۷ میلیارد یورویی با اتحادیه اروپا داشته است (نمودار ۲).

تراز بازرگانی ایران با اتحادیه اروپا طی سال های ۲۰۰۷ تا ۲۰۱۸ حدود ۳,۴ میلیارد یورو کاهش یافته؛ در حالی که طی این مدت، تراز بازرگانی عراق با اتحادیه اروپا حدود ۷,۳ میلیارد یورو به نفع عراق افزایش داشته است (نمودار ۲). شیب تند بهبود تراز بازرگانی عراق طی سه سال اخیر، می تواند بازتاب تلاش عراق برای توسعه روابط تجاری خود با کشورهای اروپایی باشد. بهبود قابل توجه تراز بازرگانی عراق با اتحادیه اروپا، عمدتاً به دلیل افزایش صادرات کالایی عراق به این منطقه بوده است. به نظر می رسد سهم عراق در میزان وارداتی که اتحادیه اروپا از کشورهای خارج از منطقه خود دارد به طور قابل ملاحظه ای در حال افزایش است؛ به طوری که این سهم در سال ۲۰۱۸ به حدود ۰,۸ درصد رسیده است. در حالی که در سال ۲۰۱۸، سهم ایران در واردات اتحادیه اروپا از کشورهای خارج از منطقه، حدود ۰,۵ درصد برآورد می شود که با احتساب نفت محاسبه شده است.

منبع داده ها: Eurostat

معاونت بررسی های اقتصادی

کالاهای صادراتی عراق در سال ۲۰۱۸ عمدتاً به کشورهای یونان، ایتالیا، هلند، اسپانیا و آلمان صادر شده است. بررسی مقاصد عمده صادراتی عراق در میان کشورهای عضو اتحادیه اروپا، طی سال ۲۰۱۸ گویای تغییرات معنادار صادرات عراق به کشور یونان است. صادرات کالایی عراق به یونان طی سال های یک دهه (۲۰۰۸-۲۰۱۸) حدود ۴,۵ میلیارد یورو افزایش یافته است! به عبارتی بیش از ۶۳ درصد تغییر ارزش صادرات عراق به اتحادیه اروپا طی این مدت به علت افزایش صادرات این کشور به یونان بوده است (جدول ۱).

نکته جالب توجه دیگر، کاهش ۱,۲ میلیارد یورویی صادرات کالایی ایران به یونان طی سال های ۲۰۱۸-۲۰۰۸ است (جدول ۱). چنین افت ارزش صادراتی از سمت ایران و صعود ارزش صادراتی از سمت عراق به کشور یونان، می تواند به معنای نفوذ کشور رقیب در بازار هدف صادراتی ایران و از دست دادن این بازار باشد! چنین رویدادی در رابطه با کشور اسپانیا نیز تا حدی به چشم می خورد. کاهش یک میلیارد یورویی صادرات ایران در مدت مذکور، همزمان با افزایش ۶۰۰ میلیون یورویی صادرات عراق به این کشور رخ داده است.

بنابراین ضمن اینکه به نظر می رسد کشور عراق طی یک دهه گذشته در توسعه روابط تجاری خود با یونان موفق بوده و توانسته سهم بازار ایران را در کشور یونان به دست آورد، نگرانی جایگزین شدن عراق با ایران در سایر مقاصد صادراتی عضو اتحادیه اروپا نیز وجود دارد. از جمله این مقاصد، می توان به کشور اسپانیا اشاره کرد که در حال حاضر دومین مقصد عمده صادراتی ایران به اتحادیه اروپا است.

جدول ۱- مقاصد عمده صادراتی عراق به اتحادیه اروپا طی سال ۲۰۱۸، میلیون یورو

مقاصد صادراتی	ایران		عراق	
	۲۰۱۸	۲۰۰۸	تغییرات	تغییرات
یونان	۱,۲۴۳	۲,۴۴۹	-۱,۲۰۶	۴,۵۱۷
ایتالیا	۲,۹۲۵	۳,۹۲۰	-۹۹۵	-۱۰۰
هلند	۲,۶۷۲	۲,۶۸۹	-۱۷	۱,۵۴۶
اسپانیا	۲,۰۲۵	۳,۰۹۰	-۱,۰۶۵	۵۹۰
آلمان	۴۰۵	۵۳۰	-۱۲۵	۹۲۸
کل اتحادیه اروپا (۲۸ کشور)	۹,۴۵۳	۱۵,۹۴۲	-۶,۴۸۹	۷,۱۸۱

منبع داده ها: Eurostat